

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Viesti 201

Komission tiedonanto - TRIS/(2024) 1541

Direktiivi (EU) 2015/1535

Ilmoitus: 2023/0543/FI

Ilmoittavan jäsenvaltion (Finland) sellaisen vastauksen toimittaminen, joka koskee huomautuksia (5.2) European Commission.

MSG: 20241541.FI

1. MSG 201 IND 2023 0543 FI FI 19-12-2023 13-06-2024 FI ANSWER 19-12-2023

2. Finland

3A. Työ- ja elinkeinoministeriö
Työllisyys ja toimivat markkinat -osasto
PL 32
FI-00023 VALTIONEUVOSTO
maaraykset.tekniset.tem@gov.fi
puh. +358 29 504 7022

3B. Sosiaali- ja terveysministeriö
Turvallisuus- ja terveysosasto
PL 33
FI-00023 VALTIONEUVOSTO
Jari.Keinanen@gov.fi, Mirka-Tuulia.Kuoksa@gov.fi

4. 2023/0543/FI - C50A - Elintarvikkeet

5.

6. Komissio on antanut Suomen alkoholilainsäädännön muutokseen (Ilmoitus 2023/543/FI) liittyvän 15.12.2023 päivätyn huomautuksen. Kiitämme komissiota sen esittämistä näkemyksistä. Säädösluonnosta on muokattu komission huomautusten perusteella täydentämällä esityksen perusteluja sekä arvioimalla toimenpidettä suhteessa SEUT 34 ja 36 artikloihin.

Komissio on ilmoituksessaan todennut, ettei voida sulkea pois sitä, että muutos, jolla pyritään poistamaan vahvempien alkoholijuomien monopolioikeudet, voisi kuitenkin johtaa käymisteitse valmistettujen tuotteiden suosimiseen verrattuna sellaisiin juomiin, joiden alkoholi tuotetaan muilla menetelmillä. SEUT-sopimuksen 37 artiklan huomioon ottaen tämä voisi johtaa siihen, että suositetaan itse asiassa Suomesta peräisin olevia tuotteita, jos ne ovat ylliedustettuina käymisteitse valmistettujen juomien markkinoilla. Lisäksi komissio kehotti ilmoituksessaan Suomen viranomaisia analysoimaan ilmoitetun ehdotuksen mahdollisia vaikutuksia kilpailuun ja varmistamaan, että kansallinen toimenpide ei johda tuontituotteiden välilliseen syrjintään.

Esityksen vaikutusarviointeja ja säätämisyjärjestysperusteluja on täydennetty komission ilmoituksen johdosta kuvaamalla tarkemmin ehdotukseen sisältyviä kilpailuvaikutuksia ja arvioimalla ehdotusta suhteessa SEUT 34 ja 36 artikloihin.

SEUT 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. SEUT 36 artiklan mukaan 34 artikla ei kuitenkaan estä sellaista tuontia, vientiä tai

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.

Nyt ehdotettavalla muutoksella itse asiassa supistetaan kansallisen monopolin soveltamisrajaa voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden. Voimassa olevan alkoholilain mukaan vähittäismyynnissä on mahdollista myydä enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia ja tämän prosenttirajan ylittävät alkoholijuomat kuuluvat alkoholiyhtiön yksinoikeusjärjestelmän piiriin. Näin ollen muutoksella pyritään osaltaan laajentamaan alkoholijuomien vapaata liikkuvuutta ja vähentämään alkoholijuomien tuontiin liittyviä rajoituksia. Muutoksella kuitenkin vapautettaisiin vähittäismyyntiin vain 5,5-8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat, mikä asettaa muulla tavoin valmistetut alkoholijuomat suhteessa erilaiseen asemaan näiden yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle ehdotettavien käymisteitse valmistettujen juomien kanssa.

Esityksessä on kuvattu Suomessa myynnissä olevien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien ja muulla tavoin valmistettujen alkoholijuomien kotimaisuus- ja ulkomaisuusastetta. Tämän tavoitteena on osoittaa, että ehdotus avaa ulkomaisia markkinoita suhteessa nykyiseen sääntelyyn, eikä valmistustaparajoitus itseasiassa syri jäsenvaltioiden kansalaisia tai suosi kotimaassa valmistettuja tuotteita. Käymisteitse valmistettujen tuotteiden osalta alkoholiyhtiössä myydyistä oluista hieman yli puolet oli ulkomaisia ja viineissä tuontituotteiden osuus myynnistä on tätäkin suurempi.

Nykyisin 5,6-8,0 prosenttiset juomasekoitukset ovat alkoholiyhtiön (Alko) valikoimassa pääosin kotimainen tuoteryhmä. Alkossa vuonna 2023 myytyjen juomasekoitusten kotimaisuusaste oli noin 92 %. Esityksessä myynniltään vapautettavat tuoteryhmät ovat taas nykyisin Alkon valikoimassa pääosin tuontituotteita. Oluissa hieman yli puolet Alkossa myydyistä oluista oli ulkomaisia ja viineissä tuontituotteiden osuus myynnistä on tätäkin suurempi. Lakiesityksen myötä kyseisten tuoteryhmien kotimaisuusasteet tuskin muuttuisivat merkittävästi esimerkiksi päivittäistavarakaupoissa. Tämän vuoksi valmistustaparajoituksen ei nähdä suosivan kotimaisia tuotteita tuontituotteiden kustannuksella. Juomasekoitusten osalta lainsäädäntö ei muuttuisi nykyisestä oikeustilasta ja nykyinen sääntely kohtelee kotimaisia ja ulkomaalaisia toimijoita samalla tavalla – eli juomasekoitusten myynti tapahtuisi myös jatkossa alkoholiyhtiön yksinoikeusjärjestelmän piirissä, jossa sekä kotimaisia että muiden EU-jäsenvaltioiden toimijoita kohdellaan yhdenvertaisella tavalla alkoholilain 25 §:n nojalla.

Komission mukaan ilmoitettuun luonnokseen perustuva toimenpide, eli alkoholijuomien valmistustaparajoitus, vaikuttaisi perustuvan puhtaasti hypoteettisiin näkökohtiin. Komission ilmoituksen perusteella esityksen vaikutusarviointeja on täydennetty kuvaamalla selkeämmin valmistustaparajoitukseen sisältyvän tavoitteen taustaa ja vaikutuksia. Esityksen vaikutusten arvioinnissa on tuotu esille, että vaikka alkoholinkäyttö on nuorille haitallista juomalajista riippumatta, alaikäisten tyttöjen long drink -juomien suosiminen ensisijaisena juomalajina antaa aihetta olettaa, että entistä vahvempien long drink -juomien myynnin salliminen päivittäistavarakaupoissa todennäköisesti lisäisi tyttöjen alkoholinkulutusta. Tätä oletusta tukevat havainnot vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain vaikutuksista. Kaiken kaikkiaan suomalaisnuorten alkoholinkäyttö on vähentynyt lähes yhtäjaksoisesti vuosituhaten vaihteesta asti, mutta kehitys pysähtyi vuosien 2017 ja 2019 välillä, ja nuorten kerralla juomat alkoholimäärät lisääntyivät erityisesti tytöillä lakimuutoksen jälkeen. Alkoholilakimuutoksen on todettu lisänneen erityisesti tyttöjen juomasekoitusten kulutusta (Lintonen ym. 2020).

Australiassa asetettiin vuonna 2008 erityinen vero juomasekoituksille, jolla pyrittiin vähentämään nuorten alkoholinkäyttöön liittyviä haittoja. Tämän seurauksena etenkin nuorten naisten alkoholin käytöstä johtuvat poliklinikkakäynnit vähenivät selvästi (Gale ym. 2015). Tältä osin voidaan arvioida, että valmistustaparajoituksella voitaisiin saavuttaa rajoituksen taustalla vaikuttava tavoite, eli nuorten ja erityisesti tyttöjen alkoholista aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja ehdotus olisi siten oikeasuhtainen ja hyväksyttävä SEUT 36 artiklan nojalla.

Komissio totesi ilmoituksessaan lisäksi, että tulisi toteuttaa tarkemmin rajattu tutkimus, jotta voitaisiin näyttää toteen ja tukea väitettä, jonka mukaan rajoittavamman järjestelmän säilyttäminen sellaisten tislattujen juomien myymisen osalta,

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

joiden alkoholipitoisuus on sama, olisi perusteltua nuorten naiskuluttajien terveyden suojelemista koskevalla tavoitteella, ja jotta voitaisiin todistaa syy-yhteyden olemassaolo ja siten perustella rajoituksen soveltuvuus.

Tässä vaiheessa uutta tarkemmin rajattua tutkimusta ei ole vielä toteutettu, sillä laadukkaan tutkimuksen tekeminen ei hyvin kiireisellä aikataululla ole tarkoituksenmukaista. Hallituksen esitykseen on kuitenkin kuvattu vuonna 2015 julkaistua tutkimusta, jossa tutkittiin Australiassa vuonna 2008 asetetun erityisen juomasekoituksille asetetun veron vaikutuksia nuorten alkoholinkäyttöön. Tutkimuksen mukaan juomasekoituksille asetetun veron myötä etenkin nuorten naisten alkoholin käytöstä johtuvat poliklinikkakäynnit vähenivät selvästi. Tutkimustulosten perusteella voidaan arvioida, että juomasekoitusten myynnin rajoittamisella on merkitystä nuorten naisten alkoholista aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemisessä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tulee seuraamaan uudistuksen sosiaali- ja terveysvaikutuksia, mukaan lukien uudistuksen vaikutuksia nuorten alkoholinkäyttöön.

Euroopan komissio

Yhteysviranomainen direktiivin (EU) 2015/1535

Sähköposti: grow-dir2015-1535-central@ec.europa.eu